

Dəhşətli günlərin acı xatirəsi

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusunun qoşunları Bakı və Sumqayıt şəhərlərinə, habelə ölkəmizin bir çox digər şəhər və rayonlarına da yeridilmiş, hərbi gəmilərlə gətirilmiş desant qrupları, tanklar və digər ağır texnikadan istifadə etməklə dinc əhalini atəşə tutmuş və xalqımıza qarşı ağır cinayət törətmişdir.

Bakıya daxil olan silahlı qoşunlar milliyyətdən, yaşından və cinsindən asılı olmayaraq, 147 nəfər silahsız mülki şəxsi, o cümlədən yaşlıları, qadınları və uşaqları amansızcasına öldürmüş, paytaxtda, şəhərtrafi qəsəbələrdə və rayonlarda 744 dinc, günahsız insanı yaralamışdır. Yüzlərlə adam itkin düşmüş, 841 nəfər qanunsuz olaraq həbs edilmişdir. Hücüm zamanı qadağan edilmiş silah və sursatdan istifadə olunmuş və çox böyük dağıntılar törədilmişdi.

Həmin qətləmədən bir gün sonra, yanvarın 21-də xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyev Azərbaycanın

Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gələrək Bakıda kütləvi qırğın törətmiş SSRİ hakimiyyətini və Azərbaycanın yarıtmaq rəhbərliyini kəskin ittiham edən bəyanat verdi. Azərbaycan xalqının məruz qaldığı bu dəhşətli və amansız terroru dünyanın müterəqqi qüvvələri də qətiyyətlə pislədi.

Azərbaycanda vaxtında dərin-dən araşdırılmayan və adekvat qiymətini almayan faciəyə yalnız ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə dövlət səviyyəsində siyasi-hüquqi qiymət verildi. Faciə zamanı qətlə yetirilmiş vətəndaşlara Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin müvafiq Fərmanına əsasən "20 Yanvar Şehidi" fəxri adı verilmiş, habelə "1990-cı il 20 Yanvar hadisələri zamanı əlil olmuş şəxslərə dövlət qayğısının artırılması haqqında" Sərəncama əsasən müavinət, şəhid ailələrinə isə Prezident təqaüdü verilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 13 dekabr

2019-cu il tarixdə "20 Yanvar faciəsinin otuzuncu ildönümü haqqında" Sərəncam imzalamış, ölkəmizdə və onun hüdudlarından kənar da 20 Yanvar faciəsinin ildönümünün həsr olunmuş anma mərasimlərinin həyata keçirilməsini tapşırırmışdır.

1990-cı ilin 20 yanvarında Azərbaycan xalqı öz azadlığı və müstəqilliyi uğrunda çox sayda şəhid verdi. Lakin onun iradəsi sınımadı və milli ruhu sarsılmadı. Həmin qırğın zamanı ümummilli mənafehin müdafiəsi naminə canlarından keçmiş və şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən övladları misilsiz fədakarlıqları ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə yeni parlaq səhifə yazdılar.

O vaxt bir çox peşə sahibləri ilə yanaşı, tibb işçiləri də böyük şücaət göstərmişlər. Təcili tibbi yardım maşınları güllə seli altında yüzlərlə yaralıni xəstəxanalara çatdırmış, onların çoxu həkimlərin və tibb bacılarının fədakar əməyi nəticəsində ölümün pəncəsindən xilas olmuşlar.

Bakı şəhəri, 22 saylı Təcili Tibbi Yardım Stansiyasının həkimi Yavər Niftalıyev:

- 1990-cı ilin yanvarın 19-da Bakı şəhəri, 6 saylı Təcili Tibbi Yardım Stansiyasında həkim işləyirdim. Baş həkim kollektivi bir yerə toplayıb böyük təlaş içərisində bildirdi ki, şəhərə qoşun gəlir və hamınız hazırlıqlı olun. Axşamdan xeyli keçmiş şəhərin kənarından atəş səsleri eşidilməyə başladı. Işıq saçaq güllələr şəhərin üstünü bürümüşdü. Biz Təcili Tibbi Yardım maşınlarına əyləşib şəhərə doğru getdik. Ora çatanda küçə və meydanlarda əsl qırğın gedirdi. Sovet əsgərləri qarşılarına yığılmış yük maşınlarını, avtobusları, minik maşınlarını tanklarla

əziz, dinc insanlara yaxınlaşsın avtomatdan atəş açırdılar. Silahsız insanlar güllə selinin altında hara gəldi qaçır, gizlənməyə yer axtarırdılar. Əsgərlər projektorları ətrafa gəzdirərək adamları atəşə tuturdular. Şəhərin küçələri günahsız adamların qanına boyanmış, xeyli adam yaralanmış və qətlə yetirilmişdi. Əsgərlər Təcili Tibbi Yardım maşınlarının hərəkətinə və həkimlərə ciddi maneə yaratsa da, biz yaralı insanlara ilkin tibbi yardım göstərir və xəsarət almış adamları tez maşına mindirir və Bakı şəhəri, 3 saylı Klinik Xəstəxanasına aparırıdık. Xəstəxanalar yaralı adamlarla dolu idi. Bir çox yaralı yolda və xəstəxanalarda vəfat edirdi. Mən həmin hadisələri xatırlayanda xeyli kövrəlir və bu qanlı faciəni törədənləri lənətləyirəm. 20 Yanvar faciəsi xalqımıza qarşı törədilmiş ən ağır cinayətdir. Xalqımız bu faciəni heç vaxt unutmayacaqdır.

Kliniki Tibbi Mərkəzin Anestezioloq-reanimatoloqu, tibb elmləri namizədi Rafiq Əliyev:

1990-cı ilin 19 yanvarında mən Musa Nağıyev adına Təcili Yardım Xəstəxanasında növbədə

idim. Bizə xəbərdarlıq olundu ki, şəhərdə atışma olacaqdır. Ona görə də xəstəxanada yatan xəstələrin çoxunu evlərinə yolladıq. Saat 23:50-də atəş səslerini eşidəndə tam hazır vəziyyətdə idik. Saat 23:55-də təcili tibbi yardım maşınları yaralıları xəstəxanaya gətirdilər. 8 əməliyyat otağı hazır vəziyyətdə idi. Ağır yaralılar dərhal əməliyyat otağına aparıldı və onların cərrahi əməliyyatı neyrocərrah, cərrah ilə travmatoloqlar tərəfindən icra olundu. Mən 8 cərraha tək narkoz verir, orta tibb işçiləri də bizə kömək edirdilər. 01:00-da xəstəxananın işıqları təxribatçı qrupları tərəfindən söndürüldü və biz çox çətinliklə üzleşdik.

Işıqlar söndüyü üçün narkoz aparatları işləmədi. Tibb İnstitutunun tələbə yataqxanasında yaşayan qızlar əllərində şam, lamp, fanarla otağa daxil oldu və bizə kömək etdilər. Biz yaralıları əl ilə, omba ilə süni tənəffüs verdik. Tələbələrədən qan alıb çoxlu qan itirmiş xəstələrə vurduq. Xəstəxanamız təxribatçılar tərəfindən tam mühasirədə idi. Həmin gecə yaralılardan 35 nəfər dünyasını dəyişdi. Onların çoxu gənc idi. 200-ə qədər yaralı travma, neyrot travma, 1-ci və 2-ci cərrahiyyə şöbələrinə yerləşdirildi. Həmin gecə heç kəs yatmadı. Mən bir ay xəstəxanada qalıb yaralılara tibbi yardım göstərdim. Həmin hadisələr zamanı xəstəxanamızda 50 nəfər dünyasını dəyişdi və xeyli insan da ömürlük şikəst oldu.

Artıq bu hadisədən 30 il keçir. Azərbaycan bu mübariz oğul və qızlarının şücaətini daim yüksək qiymətləndirir, onların ruhuna ehtiram göstərir, xatirəsini hər zaman uca tutur.

Kamil İSMAYILOV,
"Respublika".